

Обраћање члана Сталне делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Централноевропске иницијативе (ПС ЦЕИ) Крстана Симића на засједању Одбора за економске послове Парламентарне скупштине ЦЕИ на тему „Незапосленост младих у државама ЦЕИ-а: изазови и одговори“

Будимпешта, 25. септембар 2013.

"Цијењени г. предсједавајући,

Поштоване колеге

Велико ми је задовољство бити данас на овом састанку!

Поштовани г. предсједавајући, захваљујем Вам на организацији овог састанка у Будимпешти, као и могућности да размотримо питања од заједничког интереса.

„Незапосленост младих у државама ЦЕИ-а: изазови и одговори“

Скоро 75 милиона младих особа је тренутно незапослено у свијету и ради се о вишедеценијском рекорду. Уз садашњи степен економских активности на глобалном нивоу стручњаци не предвиђају никакво побољшање ситуације до 2016. године, што ставља додатни притисак на младе особе, јер ће морати знатно више иницијатива да подузму сами. Систем им све теже и све мање помаже.

Растући је број чланица Европске уније, у којима је стопа незапослености младих прешла 30 посто, у појединим од њих чак и 40 посто (Шпанија, Грчка), а шта рећи за земље из нашег региона и посебно за БиХ, гдје је стопа незапослености младих све ближа 60 посто?

Висок ниво незапослености младих људи има трајно негативне посљедице по економију. Конкретно, висока стопа незапослености младих од 25 посто кошта економију одређене државе на годишњем нивоу између 0,5 и један посто бруто домаћег производа. У случају бх. економије, ова стопа, па самим тим и губитак, двоструко је већи и износи близу 400 милиона КМ. Другим ријечима, БиХ губи сваки дан преко милион КМ због високе стопе незапослености младих.

Овако значајан губитак је посљедица незапослености младих што утиће на пад потрошње због недостатка прихода код младих, као и на смањење основице за доприносе, јер мањи број особа привређује. Такође, потребно је узети у обзир одлив мозгова, јер се за нашу земљу ствара штета проузрокована одласком квалитетног кадра као и неоствареном добити везаном за наведени кадар, који ће бити запослен и искориштен негдје друго.

Међу скупим посљедицама потребно је споменути и пад квалитета радне снаге, јер младе особе које су више година без посла губе стечено знање, али и самопоуздање. Било да се ради о меким вјештинама или о техничким аспектима и знању везаном уз одређена занимања, биће потребно побољшавати, дакле и финансирати квалитет радне снаге.

У тако тешком контексту постоји лепеза мјера које владе морају подузети, а које се, прије свега, односе на отварање нових радних мјеста путем макроекономских развојних политика, јер је отварање нових радних мјеста најважнији елемент побољшања ситуације незапослених младих.

Једна од мјера које су подuzeле ФБиХ и РС јесте усвајање закона о волонтеризму, њихова предност могла би се огледати у више праваца јер се по први пут дефинира шта је то волонтерство као и да се активности које проводе признају као друштвено корисне.

Поред тога, организатори волонтирања не могу бити профитне компаније, како би спријечили злоупотребу волонтера. У свему овоме се огледа ширина овога законског рјешења и што је најбитније директно потиче активизам младих. Такође покренута је иницијатива да се један овакав закон усвоји на нивоу БиХ што би доприњело бољем рјешавању незапослености младих на нивоу Државе.

Међутим, чињеница да у Европској унији тренутно постоји готово пет милиона огласа за посао, односно упражњених радних мјеста, указује нам и на то да радна снага нема све потребне вјештине и знања нити има потребну мобилност. Потребно је пружити више квалитетних тренинга и обука младим људима, као и информација о тржишту рада. Обуке младим људима омогућавају да подигну ниво продуктивности и олакшају улазак на тржиште рада.

Више него било када прије потребно је хитно убрзати реформе образовног система и интензивирати дијалог међу послодавцима те представницима власти и образовних институција како би понуђена рјешења била што ефикаснија и што брже имплементирана.

Од младе особе коју послодавци запосле очекује се већ за неколико мјесеци да поврат инвестиције постане видљив, те да потенцијал дође до изражаја и да млада запослена особа почне да доноси послодавцу приход и додану вриједност која превазилази износ њене бруто плате.

Морамо напоменути да младима посебно недостају комуникацијске и презентацијске вјештине.

Комуникацијске вјештине које се односе не само на пословну комуникацију са партнерима него и на интерну комуникацију унутар саме компаније и међу колегама. Што се тиче презентацијских вјештина, оне су, такође, од посебне

важности, јер се вриједан уговор и посао могу добити или изгубити овисно о томе на који начин и колико увјерљиво и квалитетно су информације одабране и презентиране потенцијалном партнеру. Ово је, дакле, веома конкретна потреба и недостатак који би послодавцима дозволио да запосле већи број младих људи да нису приморани дио ресурса улагати у интерне обуке за бројне вјештине које образовни систем углавном не пружа младим особама.

Разлог за оптимизам постоји, али је потребно реаговати врло брзо. Одређени помаци који, ако буду подржани и квалитетно прихваћени од стране домаћих власти и актера, могу имати много значајније позитивне и дугорочне резултате на бх. образовни систем и тржиште рада. Наравно, дугорочно гледајући, сви напори су узалудни ако се нова радна мјеста не отворе, али док се веома лоше и негативне политичке поруке које шаљемо инвеститорима не поправе, а са њима и пословна клима и рејтинг БиХ као локације за инвестирање, постоје бројне активности којима можемо младим незапосленим особама помоћи одмах.

Закључак који се намеће јесте да значајно побољшање може бити направљено подизањем запошљивости, односно квалитетом радне снаге, без чекања на отварање нових радних мјеста. Наравно, дугорочно гледајући, сви напори су узалудни ако се нова радна мјеста не отворе, али док се веома лоше и негативне политичке поруке које шаљемо инвеститорима не поправе, а са њима и пословна клима и рејтинг БиХ као локације за инвестирање, постоје бројне активности којима можемо младим незапосленим особама помоћи одмах."
(крај)